

Захааминай аймагай Сагаан-Мориной дунда хургуули

Буряад хэлээр «Үйлэ үгэ» гэхэн

4-дэхи ангиин хэшээлэй технологическа карта

Бэлдэгшэд:

Гуржапова Дарима Викторовна, эхин ангиин багша

Дашеева Соелма Владимировна, эхин ангиин багша

Галданова Сэсэгма Зоригтуевна, буряад хэлэнэй багша

2023 он

Буряад хэлээр «Үйлэ үгэ» гэхэн хэшээл

Хэшээлэй гол зорилго	Һурагшадай үйлэ үгэ тухай олоһон дүршэл ба шадабари элирүүлжэ дабтаха. Аман ба бэшэмэл хүдэлмэридөө зүбөөр хэрэглэжэ һураха дадал.
Һуралсалай зорилго	Үхибүүдтэ даабаринуудые дүүргүүлхэ; булэг булэгоор ажал хэжэ һураха; тэдэнэй ухаан бодолыень гүйлгүүлхэ; анхарал , һонирхол дээшэлүүлхэ;
Хүгжөөлгын зорилго	Һурагшадай «Үйлэ үгэ» гэжэ темээр дүршэл ба шадабари гүүнзэгыруулжэ дабтаха, холбоо хэлэлгэ хүгжөөхэ
Хүмүүжүүлгын зорилго	Һурагшадые өөһэд хоорондоо эбтэй худэлхые, бэе бээ шагнажа һурахые, үнэн сэхээр бээ сэгнэхэ дадал хүмүүжүүлгэ.
Хэшээлэй түхэл	Хэшээл- бэхижүүлгэ
Түсэблэгдэһэн һуралсалай дүнгүүд	<p>Предметнэ: үйлэ үгэ гэхэн мэдэсыень бэхижүүлхэ, тэдэниие илгаруулха, зүб тайлбарилха шадабариие дабтаха.</p> <p>Метапредметнэ: хэшээлдэ абаһан мэдэсэ, шадабари, дадалаа юрын ажабайдалда хэрэглэжэ шадаха; өөрынгөө һанал бодолые хэлэжэ һураха, өөрынгөө хэшээлдэ хүдэлһэн, бухы шадалаа гаргаһанаа сэгнэжэ һураха еһотой.</p> <p>Личностнэ: Буряад хэлэн – эхэ хэлэн, арадай түрэлхи хэлэн гэжэ мэдэхэ, үзэхэ, баялигаарнь омгорхохо эрмэлзэл түрүүлхэ, үгынгөө нөөсэ баяжуулха, буряадаар сэбэрээр, зүбөөр дуугарха, хэлэхэ эрмэлзэл түрүүлхэ; олон янзын</p>

	түхэлөөр хэшээлдээ хүдэлжэ, буряад хэлэндэ һонирхол түрүүлхэ; гансаараа гү, али бүлэгөөр хүдэлжэ һураха, олоороо сугтаа хүдэлөөд, нэгэ харюуда ерэжэ шадаха шадабари дадалтай болохо; ажалаа түсэблэжэ шадаха; ажалайнгаа алдуунууды, дутуунууды өөрөө оложо, үшөө саашанхи ажаябуулга заһан түсэблэхэ.
Хэшээлдэ хүдэлхэ түхэл	Гансаараа хүдэлхэ, параараа, бүлэгөөр.
Хэрэгсэлнүүд	Ажалай дэбтэрнүүд, тус сэдэбээр презентаци, карточканууд, сэгнэлтын хуудаһан

Хэшээлэй эмхидхэлэй байгуулга

Хэшээлэй шатанууд	Багшын ажаябуулга	Һурагшад ажаябуулга	Хэшээлдээ хоорондоо харилсаха түхэлнүүд
Мотиваци	<p>- Сайн байна!</p> <p>- Хэшээлэмнай эхилбэ. Мүнөө хэшээлээ массажһаа эхилэе:</p> <p>Толгоймнай һайнаар хүдэлхын түлөө,</p> <p>Нюдэмнай һайнаар харахын түлөө,</p> <p>Шэхэмнай һайнаар шагнахын түлөө,</p> <p>Гарамнай һайнаар бэшэхын түлөө.</p> <p>- Тиигээд хэшээлдээ булта анхаралтайгаар намайгаа шагнажа, эдэбхитэйгээр, һайнаар ажаллахыетнай</p>	- Сайн байна!	Фронтальна (ангяараа)

	хүсэнэб.		
Хэшээлэй темэ, зорилго элирүүлхэ	<p>(Видео-зураг)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Самбарта анхаралаа табигты. Видео-зураг дээрэ юу харанабта? Үхибүүд юу хэнэб? - Гар хүлөөрөө хүдэлгэнгүйгөөр гүйжэ, урилдажа шадаха гү? - Тойроод байһан бүхы юумэн хүдэлхөө болишоо һаань, юун болохоб? - Юумэ хүдэлгэлэг үгэнүүд юу тэмдэглэнэб? - Энэ үгэ ямар хэлэлгын хуби болоноб? - Мүнөөдэр Үйлэ хүбүүмнай Захаамин нютагаар аяншалгада урина. Аяншалха дуратай гүт? - Нютагамнай юугээрээ баян юм, юугээрээ һонин юм гэжэ аяншалгадаа мэдэхэбди. Хараһан үзэһэн юумэеэ дабтахабди, ойлгоогүй юумэеэ хадуужа, сээжэ зүрхэндөө нэбтэрүүлжэ абахабди. Зай нүхэд 	<ul style="list-style-type: none"> - Видео-зураг дээрэ үхибүүд морёор урилдана, гүйлгэнэ. - Үгы. Нэгэ дороо байха. - Хуу юумэн байшаха. - Үйлэ тэмдэглэнэ - Үйлэ үгэ гэхэн хэлэлгын хуби болоно. - Дуратай. 	

	аяншалгадаа бэлэн гүбди?		
		- Бэлэн	
Актуализаци	<p>- Зай үхибүүд, Захаамин нютаг руу орохын тула, нэн туруун хилын харуулшадай асуудалнуудта харюусаха ёһотойбди Зүб харюусахаяа оролдохобди.. Эдэ асуудалнуудта харюусабал бидэ аяншалгаяа саашань үргэлжэлүүлнэбди ба үйлэ үгые бэшэ хэлэлгын хубинуудһаа илгаруулжа шадахабди.</p> <p>1. Үйлэ үгэ гэжэ юун бэ?</p> <p>2. Юу тэмдэглэнэб?</p> <p>3. Ямар асуудалнуудта харюусанаб?</p> <p>Үгын тайлбари:</p> <p>1. Хилын харуулшан-пограничник</p>	<p>- Үйлэ үгэ энэ хэлэлгын хуби.</p> <p>- Үйлэ тэмдэглэнэ.</p> <p>-Юу хэнэб? Яанаб? гэхэн асуудалнуудта харюусадаг.</p> <p><i>Үхибүүд сэгнэлтэ табина</i></p>	
Дабталга	<p>- Зай, бэрхээр асуудалнуудта харюусабат. Тиигэбэл саашаа аяншалай.</p> <p>- Зорихон түрүүшынгээ Үлэгшэн нютаг хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ манай Захаамин нютагай эгээл мэдээжэ, хабсагайнуудаар хүрээлэтэй Үндэр баабай дабаамнай оршоно. Үхибүүд Үндэр баабай тухай дуулаһан байна гүт? Үндэр баабаймнай маанадаа холын</p>	Уншана	

	<p>харгыда гарахадамнай угтажа ба үдэшэжэ байдаг. - Зай, үхибүүд, ажалай дэбтэр соо Үндэр баабай тухай домогой хэхэг үгтөөтэй. Анхаралтайгаар уншагты. - Юун дутуу байнаб?</p> <p>- Хайшан гэбэл, энэ домог ойлгосотой болохоб?</p> <p>Үгын тайлбари: домог-легенда</p> <p>- Зүб. Мүнөө 2 минута соо рассказ соогоо үйлэ үгэнүүдые нэмэжэ бэшэнэт. - Шалгая. - Хэн ондоо үйлэ үгэнүүдые оруулжа бэшээб? - Үшөө хэн ондоо үйлэ үгэнүүдые оруулба? -Бэрхэнүүд. Иимэ олон гоё үйлэ үгэнүүд байна. Үйлэ үгэнүүдые оруулхадамнай домогомнай ойлгосотой болобо гү? Энэ домог ажалай дэбтэр соо байха. Гэртээ уншаарагты.</p>	<p>- Үйлэ үгэнүүд дутуу байна. Үйлэ үгэнүүдые нэмэбэл рассказ ойлгосотой болохо.</p> <p>Бэшэнэ Унашана.</p> <p>- Болобо. <i>Үхибүүд сэгнэлтэ табина</i></p>	
<p>Физминутка</p>	<p>- Зай, эсэбэ гүт? - Бодогты даа. Бээ амаруулая.</p> <p>- Бээ заахан амаруулаабди, саашань аяншалгаяа үргэлжэлүүлэе.</p>	<p>Үхибүүд бодоно.</p>	
<p>Дабталга</p>	<p>- Мүнөө Бургалтай нютаг хүрэжэ ерэбэбди. Сээжэ-Бургалтайн дасан орохобди. Хуу булта эжы абатаяа дасангаар ябанат. Ямар ёһо гуримууд байдаг юм гэжэ мэдэнэт. Тиимэ гү? Зай, мүнөө дасангай ёһо гурим хэр зэргэ мэдэнэт гэжэ элирүүлхын тула энэ даабари дүүргэе. - Танай урда карточка дээрэ даабари. Уншагты.</p>	<p>Үхибүүд харюусана. Уншана</p>	

	<p>- Ямар үгэнүүд үгтөөтэй байнаб?</p> <p>- Бэе бэетэйгээ хөөрэлдөөд, зүбшэн хэлсээд, тэрьелхэн зурагуудыг үйлэ үгэнүүдтэ тааруулан нягты.</p> <p>- Зурагуудаа зүб бусаагаа гүт, шалгая. Нэгэ хүн уншана, бэшэн шалгана.</p> <p>- Зай, бэрхэ.</p>	<p>- Үйлэ үгэнүүд байна.</p> <p>- Уншана</p> <p><i>Үхибүүд сэгнэлтэ табина</i></p>	
Дабталга	<p>- Сэлгээ найхан Сагаан-Морин нютаг хүрэжэ ерэбэбди. Эндэмнай хуу булганда мэдээжэ болоһон Баатар шулуунтай танилсахабди. Наашаа самбар руу харагты даа. Энэ хадаа Баатар шулуун.</p> <p>- Мүнөө бүлгэмөөрөө хүдэлхэбди. Нэн түрүүн бүлгэмөөрөө хүдэлхэ дүримөө дабтая.</p> <p>- Тиигэбэл дабарья дүүргэе.</p> <p>Баатар шулуун тухай текст танай урда байна. Текст сооһоо үйлэ үгэнүүдыг түүжэ бэшээд, сагуудыень зааха.</p> <p>- Шалгая. Нэгэдэхи бүлгэмэй харюу шагная.</p> <p>Хоёрдохи бүлгэмэй харюу шагная.</p>	<p>Багша Баатар шулуун тухай багахан мэдээсэл үгэнэ.</p> <p><i>Үхибүүд сэгнэлтэ табина</i></p>	

Дабталга	<p>Санага нютаг хүрэжэ ерэбэбди. Мүнөө жэл эндэ ямар найр наадан болоһон байнаб? Зүб, Арьяа Баала бурханай арамнай болоо. Арьяа Баала бурхан тухай мэдэсээ үргэдхэжэ, энэ даабари дүүргэе.</p> <p>Эндэ гурбан янзын даабари үгтэнхэй:</p> <p>1 даабари хэһэн хүн адаг бэрхэ.</p> <p>2 даабари хэһэн хүн дунда бэрхэ.</p> <p>3 даабари хэһэн хүн эрхим бэрхэ.</p> <p>Таанад ойлгохо, хэжэ шадаха даабаряа шэлэжэ абаад хэгты.</p> <p>- Зай, мүнөө харая, хэн ямар даабари шэлэжэ абааб. Хэн 1-дэхи даабари дүүргэб.</p> <p>.....</p>	<p><i>Үхибүүд сэгнэлтэ табина</i></p>	
Тобшолол	Тренажёроор хэгдэнэ		
Рефлекси	<p>- Иимэ найхан, һонирхолтой нютагуудаар Үйлэ хүбүүнтэй мүнөөдэрэйнгөө хэшээлдэ аяншалга хэбэбди.</p> <p>- Иимэ һэеы гэрнүүдтэ Үйлэ хүбүүн таниие урина. Энэ хэшээлдэ хэрэ хүдэлөөб гэжэ һананабта. Өөртөө таарамжатай смайлигууды абаад, һэеы гэртэ абаашаад оруулагты.</p>		
Гэрэй даабари	Үгтэһэн үгэнүүдээр мэдүүлэл зохёохо. Үйлэ үгэ доогуур зураха.		